

opinie & analyse

COLUMN

MIA DOORNAERT

Van de grondwet een vod papier maken, helpt het klimaat niet

Klimaatmilitanten mogen wetten overtreden, want dat doen ze voor het goede doel. Dat zei een leider van Extinction Rebellion, kortweg XR, aan het serieuze Duitse weekblad *Der Spiegel*. 'Dit thema is groter dan de democratie, hoe men die ook beschrijft of wat daar ook van over is. Als een maatschappij zo immoreel handelt, wordt democratie irrelevant. Dan blijft er alleen directe actie over om dat tegen te houden.' *Also sprach* niet Zarathustra maar de gewezen Britse biooer Robert Hallam.

Het klinkt vertrouwd, dat goede doel dat de middelen heiligt. Dat riepen de bolsjewieken, en je kunt niet zeggen dat ze een maatschappij tot stand brachten waarin onze klimaatmeisjes en -jongens graag hadden geleefd. Een goede eeuw eerder, toen in 1789 de Franse revolutie begon, hanteerde de filosoof Jean-Jacques Rousseau het begrip dat 'het doel de middelen heiligt' op zijn manier: 'Laat liever de principes sneuvelen dan de Revolutie.' Zijn revolutionaire kreet hielp de weg te plaveien naar het 'despotisme de la liberté' van Robespierre en de guillotine.

Guillotine en goelag staan hier natuurlijk niet voor de deur. Blijft dat een codespotisme net zo min wenselijk is als een despotisme de la liberté of welk ander ook. Er bestaat geen despotisme dat één goed doel krachtig nastreeft en voor de rest de vrijheid/vrijheden eerbiedigt.

Het geeft natuurlijk een *frisson* van stoerheid om voor het goede doel bij het koninklijk paleis aan een verboden betoging te gaan deelnemen, en zo politie-actie en arrestatie te riskeren. De betogers

van zaterdag en zondag waren meestal geen veteranen van de barricaden. Zei een van hen: 'Wij zijn gewoon bezorgde burgers. Veel jonge ouders ook, bang voor de toekomst van hun kinderen. Ik weet niet welke impact onze acties kunnen hebben. Maar ik moest iets doen. Ik kon niet nog langer machteloos thuis blijven zitten. Dus ja, dit alles werkt ook wat therapeutisch.' (*DS 10 oktober 2019*)

Je brengt enkele uurtjes in de cel door en gaat dan in een aureool van heldhaftigheid naar huis. Therapeutisch voor het ego, niet voor de maatschappij

Therapeutisch, jawel. Je neemt deel aan een verboden betoging; je zadelt een overbelast Brussels politiekorps met extra werk op; je hindert het verkeer en dus een massa mensen; je hoeft niet eens zelf met concrete alternatieven te komen want dat is voer voor wetenschappers; je brengt eventueel enkele uurtjes in de cel door en gaat dan in een aureool van heldhaftigheid naar huis. Therapeutisch voor het ego, niet voor de maatschappij.

Het is voor de maatschappij allesbehalve gezond om van de democratische wetten en regels een menu à la carte te maken, waarin activisten van allerlei pluimage - klimaatstrijders, extreem conservatieve moslims, veganisten - met de voeten treden wat ze niet aanstaat. Naar willekeur met de regels van

de democratie omspringen brengt geen vooruitgang, maar de wet van de jungle.

Robert Hallam is trouwens zelf dubbelzinnig. Hij mag de democratie negeren, maar hij verwacht wel dat ze de verboden betogingen van XR met fluwelen handschoenen aanpakken. Hoe consequent is dat? Is hij al eens in hartje Peking of Caïro of Moskou gaan betogen?

Ten slotte is het democratische dieptepunt dat de klimaatriders ook nog van de grondwet een vodje papier maken. De betogers van zaterdag wilden dat de koning uit zijn paleis zou komen en de noodtoestand over het klimaat uitroepen, niets minder dan dat. Is het nu echt te veel gevraagd dat ze misschien eerst zelf eens de grondwet hadden gelezen? Artikel 106 stelt dat de koning geen politieke daad kan stellen, tenzij hij gedeckt is door de regering. Koning Filip heeft bij zijn ambtsaanvaarding gezworen dat hij 'de grondwet en de wetten van het Belgische volk zal naleven'.

Onze bevlogen betogers wilden dus dat de koning ten eerste eedbreuk pleegde en ten tweede de Grondwet met de voeten trad. Met andere woorden, ze formuleerden een eis die het koninkrijk in een constitutionele crisis moest storten. Over maatschappelijke verantwoordelijkheid gesproken. Dat zal het klimaatthema niet populairder maken. Een democratisch draagvlak scheppen voor een ambitieus klimaatbeleid doe je niet door diezelfde democratie te ondermijnen.

Mia Doornaert is onafhankelijk expert in internationale betrekkingen. Haar column verschijnt tweewekelijks op donderdag.

KORT & BONDIG

Weg met de fietssuggestiestrook

De fietssuggestiestrook is een van de meest surrealistische uitvindingen in Brussel. Niet opgenomen in het verkeersreglement, maar magische oplossing van al uw verkeersproblemen. Het idee van de fietssuggestiestrook is dat de straat een 'gedeelde ruimte' vormt voor zowel auto's als fietsen. In dat scenario zijn gescheiden fietspaden in woonbuurten ongewenst, omdat het een valse illusie van veiligheid creëert en auto's vrij baan biedt.

Het Fietsvademecum van het Brussels Gewest functioneert als de hogere macht die de fietssuggestiestrook voorschrijft. Het ding staat er precies beschreven. Het is een virtuele strook van een reeks op het wegdek geschilderde fietslogo's afgewisseld met sergeantstrepen, in een interval van 7 meter. Er staat dat het een praktische oplossing is: 'Voor fietspaden van 1,75 meter is bijna nergens in het Gewest voldoende ruimte.' De fietssuggestiestrook wordt dan ook geschilderd op de normale rijweg voor auto's. Als er wel ruimte is, wordt de strook geschilderd tussen de rijbaan voor auto's en parkeerstrook. Hoe dan ook is de fietssuggestiestrook niet gescheiden door een streepjeslijn, want dat zou er een fietspad van maken, en dan gelden strikte regels.

Door de fietssuggestiestrook kunnen lokale overheden geloven een krachtig fietsbeleid te voeren, en ondertussen de verkeersinfrastructuur ongewijzigd laten. De strook steunt op een merkwaardig ideologisch compromis. Men klopt zich op de borst over maatregelen voor méér verkeersveiligheid en hoeft niemand teur te stellen over verloren parkeerplaatsen.

In de realiteit is de fietssuggestiestrook deel van het probleem, eerder dan een oplossing. De suggestieve ruimte voor fietsers (90 cm) creëert extra brede asfaltvlakten (in zijn maximale variant 11,5 meter) die autobestuurders in staat stelt om te laveren, in te halen en dubbel te parkeren zonder elkaar te blokkeren. In smalle eenrichtingsstraten worden twee fietssuggestiestroken aangebracht met als resultaat dat fietsers opgejaagd worden of tussen geparkeerde auto's belanden.

Nu met Good Move eindelijk een gewestelijk mobiliteitsplan op tafel ligt, moet het Fietsvademecum dringend onderworpen worden aan een reality-check. De fietssuggestiestrook werd geruisloos verheven van noodoplossing tot enig denkbaar alternatief. Gemakshalve werd vergeten dat fietssuggestiestroken in principe samen gaan met autoluwe buurten, en laat dat nu net de hete aardappel zijn die al jaren doorgegeven wordt in Brussel.

Alle ogen zijn gericht op de nieuwe minister van Mobiliteit Elke Van Den Brandt (Groen). De verwachtingen zijn hooggespannen. Met een verbod op het gebruik van de 'fietssuggestiestrook' kan de minister afstand nemen van de lamelndige politieke ziekte om vast te klampen aan suggestieve oplossingen.

GIDEON BOIE
Docent en onderzoeker
Faculteit Architectuur
(KU Leuven). Woont in
Schaarbeek.

Actievoerders van Extinction Rebellion afgelopen zaterdag. © Kristof Vadino